

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2022. gada 5. maijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju aizsardzība – Negodīgi noteikumi – Direktīva 93/13/EEK – Piemērojamība laikā – 10. panta 1. punkts – Aizdevuma līgums, kas noslēgts pirms dalībvalsts pievienošanās Eiropas Savienībai, bet grozīts pēc šī datuma – 6. pants – Profesionāļa nepamatoti saņemto labumu atlīdzināšana – Valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēts aizstāt negodīgus noteikumus un atgūt saskaņā ar tiem pārmaksāto summu – Materiālā piemērojamība – 1. panta 2. punkts – Tādu klauzulu izslēgšana, kuras atspoguļo obligātās tiesību normas

Lietā C-567/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Općinski građanski sud u Zagrebu* (Rajona civillietu tiesa Zagrebā, Horvātija) iesniedza ar 2020. gada 15. oktobra lēmumu, kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 29. oktobrī, tiesvedībā

A.H.

pret

Zagrebačka banka d.d.,

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja K. Jirimēe [*K. Jürimäe*], tiesneši N. Jēskinens [*N. Jääskinen*] (referents), M. Safjans [*M. Safjan*], N. Pisarra [*N. Piçarra*] un M. Gavalecs [*M. Gavalec*],

ģenerālvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- A.H. vārdā – *P. Đurić* un *S. Kalebota*, *odvjetnici*,
- *Zagrebačka banka d.d.* vārdā – *B. Porobija*, *M. Kiš Kapetanović* un *S. Porobija*, *odvjetnici*,
- Horvātijas valdības vārdā – *G. Vidović Mesarek*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – horvātu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. Mataija* un *N. Ruiz García*, pārstāvji,
noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2022. gada 3. februāra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā jāinterpretē Padomes Direktīva 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.), kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 38. un 47. pants.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp A.H. un *Zagrebačka banka d.d.* par to summu atmaksāšanu, kuras pēdējā minētā, iespējams, ir nepamatoti saņēmusi, piemērojot negodīgus noteikumus, kuri sākotnēji bija ietverti šo pušu noslēgtajā aizdevuma līgumā un kurus tās vēlāk aizstājušas ar papildu vienošanos, veicot grozījumus saskaņā ar Horvātijas likumā paredzētajām izmaiņām.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

2012. gada Pievienošanās akts

- 3 Akta par Horvātijas Republikas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem Līgumā par Eiropas Savienību, Līgumā par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumā (OV 2012, L 112, 21. lpp.) 2. panta pirmajā daļā ir noteikts:

“Pamatlīgumi un akti, ko iestādes pieņēmušas pirms pievienošanās, no pievienošanās dienas ir saistoši Horvātijai un piemērojami tajā atbilstīgi minētajos Līgumos un šajā aktā paredzētajiem nosacījumiem.”

Direktīva 93/13

- 4 Direktīvas 93/13 13. apsvērums ir formulēts šādi:

“tā kā tiek uzskatīts, ka dalībvalstu likumi vai noteikumi, kas tieši vai netieši nosaka patērētāju līgumu noteikumus, nesatur negodīgus noteikumus; tā kā tādēļ neliekas vajadzīgi attiecināt uz šo direktīvu noteikumus, kas ietver obligātas tiesību normas un to starptautisko konvenciju principus vai noteikumus, kam ir pievienojušās dalībvalstis vai Kopiena; tā kā šajā sakarībā vārdi “obligātas tiesību normas” 1. panta 2. punktā ietver arī noteikumus, kas, saskaņā ar tiesību aktiem, attiecas uz līgumslēdzējām pusēm, ar nosacījumu, ka nav noteikta cita kārtība”.

- 5 Šis direktīvas 1. panta 2. punktā ir noteikts:

“Šī direktīva neattiecas uz līguma noteikumiem, kas ietver obligātas tiesību normas un to starptautisko konvenciju principus vai noteikumus, kam ir pievienojušās dalībvalstis vai Kopiena, īpaši transporta jomā.”

6 Minētās direktīvas 6. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un, ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

7 Tās pašas direktīvas 10. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvi un administratīvi akti, kas vajadzīgi, lai ne vēlāk kā līdz 1994. gada 31. decembrim izpildītu šās direktīvas prasības. Par to dalībvalstis tūlīt informē Komisiju.

Šos noteikumus piemēro visiem līgumiem, ko slēdz pēc 1994. gada 31. decembra.”

Horvātijas tiesības

8 *Zakon o potrošačkom kreditiranju* (Likums par patēriņa kredītu, *Narodne novine, br. 75/09*), kas tika pieņemts pirms Horvātijas Republikas pievienošanās Eiropas Savienībai un stājās spēkā 2010. gada 1. janvārī, mērķis bija Horvātijas tiesībās ieviest Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK (OV 2008, L 133, 66. lpp., labojumi – OV 2009, L 207, 14. lpp., OV 2010, L 199, 40. lpp., OV 2011, L 234, 46. lpp.), noteikumus.

9 Šī likuma 3. pantā ir uzskaitīti to kredītlīgumu veidi, kuriem tā nav piemērojama un to starpā nav ietverti kredītlīgumi, kuru mērķis ir iegūt vai saglabāt īpašumtiesības uz zemi vai esošu vai plānotu ēku.

10 Šis likums ir grozīts ar *Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju* (Likums, ar ko groza un papildina Likumu par patēriņa kredītu, *Narodne novine, br. 102/15*) (turpmāk tekstā – “2015. gada likums par patēriņa kredītu”), kurš stājās spēkā 2015. gada 30. septembrī.

11 2015. gada likuma par patēriņa kredītu IV a nodaļa ietver 19.a līdz 19.i pantu, kuros ir regulēta “Šveices frankos [CHF] un Horvātijas kunās [(HRK)] izteiktu kredītpunktu konvertēšana ar piesaistes noteikumu Šveices frankam”.

12 Šī likuma 19.b pantā “Kredīta konvertēšanas princips” ir paredzēts:

“Kredīta, kas izteikts Šveices frankos, konvertēšana kredītā, kas izteikts euro, un kredīta, kas izteikts [Horvātijas] kunās ar piesaisti Šveices frankam, konvertēšana kredītā, kas izteikts [Horvātijas] kunās ar piesaisti euro, nozīmē, ka kredīts ir jākonvertē, mainot valūtu, kurā tas ir izteikts, vai mainot tā piesaistes noteikuma valūtu, un tas tiek veikts tādā veidā, ka tāda patērētāja, kura kredīts ir izteikts Šveices frankos, situācija kļūst vienāda ar to, kādā tas atrastos, ja viņš būtu izmantojis euro izteiktu kredītu, un tāda patērētāja situācija, kuram ir [Horvātijas] kunās ar piesaisti Šveices frankam izteikts kredīts, kļūst tāda pati kā tā, kurā viņš atrastos, ja viņš būtu izmantojis [Horvātijas] kunās ar piesaisti euro izteiktu kredītu.”

13 Minētā likuma 19.c pantā “Kredīta konvertēšanas aprēķina kārtība” ir paredzēta īpaša procedūra attiecīgā patērētāja jaunās parāda pamatsummas aprēķināšanai, kas būtībā ietver šī patērētāja veikto aizdevuma atmaksas salīdzināšanu ar nosacījumiem, kas izriet no euro izteikta fiktīva

aizdevuma. Jaunā aizdevuma atlikums, kas 2015. gada 30. septembrī izteikts euro un kas iegūts šīs īpašās aprēķina procedūras noslēgumā, ir summa, ko ņem vērā kā minētā patērētāja atmaksājamo summu, sākot no šī datuma.

14 Šī paša likuma 19.e panta “Kredīta konvertēšana” 1., 5. un 6. punktā ir noteikts:

“1. 45 dienu laikā no šā likuma spēkā stāšanās dienas kreditoram ar ierakstītu vēstuli ar saņemšanas apstiprinājumu ir jānosūta patērētājam kredīta konvertēšanas aprēķins ar situāciju, kas aprēķināta uz 2015. gada 30. septembri saskaņā ar šī likuma 19.c pantu, kā arī ar jauna kredīta līguma vai grozītā kredīta līguma priekšlikumu.

[..]

5. Gadījumā, ja kredīta konvertēšana tiek akceptēta, patērētājam ir jāinformē kreditors par to, ka viņš piekrīt konvertēšanas aprēķinam, vai nu ierakstītā vēstulē ar saņemšanas apstiprinājumu, vai personīgi 30 dienu laikā no dienas, kad ir saņemts šī panta 1. punktā minētais konvertēšanas aprēķins un situācijas pārskats par visiem kreditora prasījumiem, proti, šī panta 2. punktā minēto atlikušo maksājamo summu kopsavilkums.

6. Ja patērētājs nepiekrīt kredīta konvertēšanas aprēķinam vai neslēdz ar aizdevēju šī likuma 19.c panta 1. punkta 6. apakšpunktā minēto līgumu, kredīta atmaksa tiek turpināta saskaņā ar spēkā esošajiem līguma noteikumiem un saskaņā ar šī likuma noteikumiem.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 15 2007. gada 15. oktobrī prasītāja pamatlietā, kas ir patērētāja ar dzīves vietu Horvātijā, un *Zagrebačka banka*, kas ir šajā dalībvalstī reģistrēta banka, noslēdza hipotekārā aizdevuma līgumu par summu, kas bija izteikta Šveices frankos, bet kas tika pārskaitīta Horvātijas kunās atbilstoši vidējam maiņas kursam, ko *Hrvatska Narodna Banka* (Horvātijas valsts banka) noteica aizdevuma izsniegšanas dienā. Šajā līgumā tostarp bija ietverts noteikums, kurā bija paredzēts, ka Šveices franks ir valūta, uz kuras pamata ir jāatmaksā parāda summa, un noteikums, saskaņā ar kuru piemērojamā mainīgā procentu likme var tikt grozīta ar vienpusēju *Zagrebačka banka* lēmumu.
- 16 2015. gada 30. septembrī stājās spēkā ar 2015. gada likumu par patēriņa kredītu ieviesta reforma. Saskaņā ar šī likuma 19.b pantu visi Šveices frankos izteiktie kredīti obligāti ir jākonvertē euro valūtā izteiktā kredītā, lai patērētājs atrastos tādā pašā situācijā kā euro valūtā izteikta aizdevuma līguma aizņēmēji. Saskaņā ar minētā likuma 19.e pantu kreditoriem bija pienākums piedāvāt visiem attiecīgajiem patērētājiem noslēgt jaunus kredīta līgumus vai grozīt viņu noslēgtos līgumus, ievērojot it īpaši šī paša likuma 19.c pantā noteiktos konvertēšanas noteikumus. Gadījumā, ja patērētājs nepiekrītu šādai konvertēšanai, viņa aizdevuma atmaksa būtu jāturpina saskaņā ar spēkā esošajiem līguma noteikumiem.
- 17 2016. gada 8. janvārī prasītāja pamatlietā un *Zagrebačka banka* noslēdza pielikumu pie sava sākotnējā līguma, lai veiktu 2015. gada likumā par patēriņa kredītu paredzēto konvertēšanu tādējādi, ka aizdevuma atmaksa tika indeksēta euro, kā rezultātā sākot no 2015. gada 30. septembra tika grozīta gan pamatsumma, gan procentu aprēķina metode.

- 18 2019. gada 12. jūnijā prasītāja pamatlietā *Općinski građanski sud u Zagrebu* (Rajona civillietu tiesa Zagrebā, Horvātija) cēla prasību pret *Zagrebačka banka*.
- 19 Ar prasības pieteikumu tā, pirmkārt, lūdz, lai 2007. gada 15. oktobrī noslēgtajā līgumā ietvertais noteikums par indeksāciju Šveices frankos un noteikums par mainīgu procentu likmi tiktu atzīts par negodīgiem un tātad spēkā neesošiem, ņemot vērā Horvātijas tiesību normas, kā arī Savienības tiesību normas, galvenokārt Direktīvas 93/13 normas.
- 20 Šī lūguma pamatojumam tā izvirza argumentu par kolektīvas pārsūdzības procedūras iznākumu, kas tika sākta *Trgovački sud u Zagrebu* (Zagrebas Komerctiesa, Horvātija) pret vairākām bankām, tostarp *Zagrebačka banka*. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka, pamatojoties it īpaši uz Direktīvas 93/13 noteikumiem, Horvātijas tiesas, kurās šajā tiesvedībā secīgi tika celtas prasības, ar nolēmumiem, kas ir kļuvuši galīgi, ir paziņojušas, ka konkrētās bankas ir pārkāpušas kolektīvās intereses un patērētāju tiesības, 2007. gadā noslēdzot kredīta līgumus, kuros bija ietverti par negodīgiem un spēkā neesošiem atzītie noteikumi, ciktāl tajos bija paredzēta atmaksas indeksācija Šveices frankos un kredīta procentu likmes vienpusēja grozīšana.
- 21 No otras puses, atsaucoties uz tās veikto ekspertīzi, prasītāja pamatlietā lūdz piespriest *Zagrebačka banka* tai atmaksāt visus labumus, ko tā nepamatoti esot guvusi saskaņā ar sākotnējā līgumā ietvertajiem negodīgajiem noteikumiem un kas tika aizstāti atbilstoši pielikumam, kura sekas, pēc tās domām, nav pietiekamas situācijas labošanai.
- 22 Šajā ziņā tā apgalvo, ka iesniedzējtiesai neesot jāpiemēro tāda valsts tiesību norma, kas tai liedz saņemt minēto priekšrocību pilnīgu atmaksu, jo tā nav atteikusies no viņai kā patērētājai esošām tiesībām. Tās ieskatā 2015. gada likums par patēriņa kredītu un pielikums, kurā ir pārņemts šī likuma saturs, tai neļāva tikt atjaunotai situācijā, kādā tā atrastos, ja sākotnējā līgumā nebūtu ietverti negodīgi noteikumi.
- 23 *Zagrebačka banka* iebilst pret šiem apgalvojumiem, norādot, ka sakarā ar minētajā likumā paredzēto aizdevuma konvertēšanu un prasītājas pamatlietā piekrišanu pielikumam šai pēdējai vairs nav juridiska pamata konstatēt sākotnējā līguma noteikumu negodīgumu un saņemt kompensāciju uz šī pamata, ņemot vērā, ka, pēc šīs bankas domām, aizdevums tika aprēķināts ar atpakaļejošu spēku tā, it kā tas būtu izteikts euro.
- 24 Vispirms iesniedzējtiesa norāda, ka 2015. gada likums par patēriņa kredītu un pielikums, kas noslēgts saskaņā ar šo likumu, tika pieņemts un parakstīts pēc Horvātijas Republikas pievienošanās Savienībai, līdz ar to tai šķiet, ka Tiesa ir kompetenta *ratione temporis* atbildēt uz prejudiciālajiem jautājumiem, ko tā uzdod šajā lietā.
- 25 Attiecībā uz lietas būtību vispirms iesniedzējtiesa norāda, ka tā, ņemot vērā attiecīgo pielikumu, ir konstatējusi, ka prasītāja pamatlietā nav atteikusies no pilnīgas kompensācijas un no savu interešu aizsardzības tiesā un ka turklāt šāda atteikšanās ir aizliegta Horvātijas tiesībās, it īpaši ar 2015. gada likumu par patēriņa kredītu. Turklāt tā uzskata, ka šajā likumā netiek noteikts nedz tādu noteikumu kā pamatlietā negodīgais raksturs un spēkā neesamība, nedz kaitējums, kas patērētājam individuāli nodarīts negodīgu noteikumu dēļ, nedz arī šajā ziņā profesionāla nepamatoti iegūtās summas, jo šie elementi ir atstāti tiesas, kas izskata lietu, vērtējumam. Šī tiesa uzskata, ka šajā lietā prasītāja pamatlietā ir pierādījusi, ka veiktā aizdevuma konvertēšana nav ļāvusi *Zagrebačka banka* viņai atmaksāt visus viņu nelabvēlīgi ietekmējošos nepamatoti iegūtos labumus.

- 26 Turpinājumā minētā tiesa uzsver, ka *Vrhovni sud* (Augstākā tiesa, Horvātija) 2020. gada 4. martā “parauglietā” pasludināja interpretējošu nolēmumu, saskaņā ar kuru jebkurš konvertēšanas nolīgums, kas noslēgts saskaņā ar 2015. gada likumu par patēriņa kredītu, “rada tiesiskas sekas un ir spēkā arī tad, ja nav spēkā kredītlīguma noteikumi par mainīgu procentu likmi un piesaisti valūtai”, tostarp tādu iemeslu dēļ, ka šāds līgums ir uzskatāms par jaunām līgumattiecībām, jo patērētājam nav tam obligāti jāpiekrīt – atšķirībā no apstākļiem, kādos tika taisīts 2019. gada 14. marta spriedums *Dunai* (C-118/17, EU:C:2019:207).
- 27 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šis *Vrhovni sud* (Augstākā tiesa) nolēmums ir saistošs zemāko instanču tiesām, bet ir ticis interpretēts atšķirīgi saistībā ar tā ietekmi uz patērētāja, kurš ir piekritis šādai konvertēšanai, tiesībām uz kompensāciju. Saskaņā ar pirmo pieeju nav nozīmes tam, vai profesionālis ir ieguvis nepamatotas priekšrocības un vai patērētājs ir saņēmis pilnu atlīdzību. Saskaņā ar otro pieeju, kurai priekšroku dod iesniedzējtiesa, minēto nolēmumu nevar saprast šādi, pretējā gadījumā tas radītu Direktīvas 93/13 prasībām, kā šīs prasības ir interpretējusi Tiesa, pretējas sekas.
- 28 Turklāt, ņemot vērā Tiesas judikatūru par Direktīvas 93/13 noteikumiem, lasot tos kopsakarā ar Hartas 38. un 47. pantu, iesniedzējtiesa uzskata, ka dalībvalsts likumdevējs var pieņemt pasākumus, kas patērētājus aizsargā vairāk nekā minētajā direktīvā paredzētie. Šī tiesa uzskata, ka, lai sasniegtu Savienības tiesībās noteiktos mērķus, tai būtu jāatsakās piemērot 2015. gada likuma par patēriņa kredītu nesaderīgos noteikumus, un šajā gadījumā jānosprīež, ka negodīgi noteikumi ir jāatceļ tā, it kā tie nekad nebūtu pastāvējuši, un ka visas priekšrocības, ko *Zagrebačka banka* ir ieguvusi saskaņā ar šiem noteikumiem, ir jāatmaksā prasītājam pamatlietā.
- 29 Visbeidzot iesniedzējtiesa norāda, ka no citām Horvātijas tiesību normām izriet, ka līguma spēkā esamība ir jāizvērtē tā noslēgšanas brīdī un ka spēkā neesošu noteikumu nevar labot. Tā uzskata, ka šīs tiesību normas ir saderīgas ar Tiesas judikatūru par Direktīvu 93/13, no kuras, pēc tās domām, izriet, ka valsts tiesām ir jāatturas no negodīgu noteikumu piemērošanas jau no to sākotnējās versijas, nevis jāaizstāj ar saturu, par kuru puses nav vienojušās.
- 30 Šādos apstākļos *Općinski građanski sud u Zagrebu* (Zagrebas rajona Civillietu tiesa, Horvātija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Direktīvas 93/13 [..] 6. panta 1. punkts, kā tas interpretēts Tiesas judikatūrā, it īpaši 2019. gada 14. marta spriedumā *Dunai* (C-118/17, EU:C:2019:207), ir jāinterpretē tādējādi, ka likumdevēja ieviešanas attiecībās starp patērētāju, kas ir kredītņēmējs, un banku nevar atņemt patērētājiem tiesības apstrīdēt tiesā sākotnējā līguma vai uz likuma pamata noslēgta līguma pielikuma noteikumus, lai īstenotu tiesības uz visu labumu atmaksu, ko banka ir nepamatoti guvusi uz negodīgu līguma noteikumu pamata, kaitējot patērētājiem, ja saistībā ar likumdevēja ieviešanu patērētāji ir brīvprātīgi grozījuši sākotnējās līgumattiecības, pamatojoties uz bankām uzliktiem likumiskiem pienākumiem piedāvāt patērētājiem šādu iespēju un nevis tieši uz intervences likuma pamata, kā tas bija lietā [iepriekš minētajā spriedumā]?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai valsts tiesai, kura izskata lietu starp diviem subjektiem – kredītņēmēju un banku – un kura, ievērojot *Vrhovni sud* (Augstākā tiesa, Horvātija) veikto interpretāciju, nevar interpretēt valsts likuma, proti, [2015. gada likuma par patēriņa kredītu], noteikumus saskaņā ar Direktīvas 93/13 prasībām, ir tiesības un/vai

pienākums, pamatojoties uz šo direktīvu un [Hartas] 38. un 47. pantu, atstāt šo valsts likumu bez piemērošanas atbilstoši tai interpretācijai, kādu tam ir piešķirusi šīs dalībvalsts *Vrhovni sud* (Augstākā tiesa)?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par Tiesas kompetenci

- 31 *Zagrebačka banka* apgalvo, ka Tiesai nav kompetences, un norāda, ka uz iesniedzējtiesas izskatāmo strīdu *ratione temporis* Savienības tiesības neattiecas, jo, pirmkārt, šīs lietas vienīgais priekšmets, kā uzskata šī pamatlietas puse, ir aizdevuma līgums, kurš ticis noslēgts datumā, kas ir pirms Horvātijas Republikas pievienošanās Savienībai.
- 32 Otrkārt, *Zagrebačka banka* apgalvo, ka Direktīvas 93/13, uz kuru attiecas šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, piemērojamība saskaņā ar tās 10. panta 1. punktu ir atkarīga no dienas, kurā tika noslēgts attiecīgais līgums, nevis no laikposma, kurā šis līgums rada tiesiskas sekas.
- 33 Šajā ziņā, pirmām kārtām, jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesa ir kompetenta interpretēt Savienības tiesības tikai attiecībā uz to piemērošanu jaunajā dalībvalstī no tās pievienošanās datuma Savienībai (spriedums, 2020. gada 17. decembris, *Franck*, C-801/19, EU:C:2020:1049, 16. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 34 Šī sprieduma 3. punktā minētā Akta par Horvātijas Republikas pievienošanās Savienībai nosacījumiem 2. pantā ir paredzēts, ka pamatlīgumi un tiesību akti, ko ES iestādes ir pieņēmušas pirms Horvātijas Republikas pievienošanās, ir saistoši šai dalībvalstij un piemērojami minētajā dalībvalstī vienīgi no tās pievienošanās datuma, proti, 2013. gada 1. jūlija (spriedums, 2021. gada 25. marts, *Obala i lučice*, C-307/19, EU:C:2021:236, 55. punkts).
- 35 Tādējādi Tiesas kompetencē ir lemt par Savienības tiesību interpretācijas jautājumu, uz kuru sniegtā atbilde var likt apšaubīt tāda pēc attiecīgās valsts pievienošanās pieņemta tiesiskā regulējuma saderību ar šīm tiesībām, kurš rada tiesiskas sekas arī attiecībā uz pirms tās noslēgtu līgumu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2019. gada 14. februāris, *Milivojević*, C-630/17, EU:C:2019:123, 40.–43. punkts).
- 36 Otrām kārtām, Tiesa nosprieda – ciktāl no Direktīvas 93/13 10. panta 1. punkta otrās daļas izriet, ka tā ir piemērojama vienīgi līgumiem, kuri noslēgti pēc 1994. gada 31. decembra, kas ir tās transponēšanas termiņa beigu datums, ir jāņem vērā pamatlietā aplūkojamo līgumu noslēgšanas datums, lai noteiktu, vai šī direktīva ir piemērojama šiem līgumiem, un šajā ziņā nav nozīmes laikposmam, kurā šis līgums rada tiesiskas sekas (spriedums, 2020. gada 9. jūlijs, *Raiffeisen Bank et BRD Groupe Société Générale*, C-698/18 un C-699/18, EU:C:2020:537, 42. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 37 Šī judikatūra ir precizēta attiecībā uz situācijām, kas radušās dalībvalstīs, kuras, tāpat kā Horvātijas Republika, Savienībai pievienojās pēc 1994. gada 31. decembra, ņemot vērā, ka Direktīvas 93/13 prasību ievērošana šīm valstīm ir kļuvusi obligāta tikai pēc to pievienošanās. Šajā īpašajā kontekstā Tiesa ir atkārtoti izvērtējusi šīs direktīvas piemērojamību un tātad savu kompetenci interpretēt šo direktīvu, ņemot vērā tās dalībvalsts pievienošanās datumu, kuras tiesiskais regulējums tika aplūkots pamatlietā, un pēc tam tā pārbaudīja, vai attiecīgais līgums tika noslēgts pēc šīs pievienošanās un tātad ietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā laikā (šajā ziņā skat.

rīkojumus, 2014. gada 3. aprīlis, *Pohotovost*, C-153/13, EU:C:2014:1854, 23.–25. punkts, 2014. gada 3. jūlijs, *Tudoran*, C-92/14, EU:C:2014:2051, 26.–29. punkts, kā arī 2020. gada 9. jūlijs, *Raiffeisen Bank et BRD Groupe Soci t  G n rale*, C-698/18 un C-699/18, EU:C:2020:537, 41.–44. punkts).

- 38 Šajā gadījumā Direktīva 93/13 nav piemērojama sākotnējam l gumam, kas tiek apstr d ts pamatlietā, jo tas tika noslēgts 2007. gada 15. oktobrī, tātad pirms Horvātijas Republikas pievienošanās Savienībai, kas stājās spēkā 2013. gada 1. jūlijā. Līdz ar to, kā ģenerāladvokāte b tib  ir norādījusi savu secinājumu 34. un 40. punktā, iespējamo labumu, ko *Zagrebačka banka* ieguvusi nepamatoti saskaņā ar š  l guma iespējami negodīgiem noteikumiem, atgūšanu nevar reglamentēt šīs direktīvas noteikumi.
- 39 Savukārt Direktīva 93/13 ir piemērojama sākotnējā l guma pielikumam, jo šis pielikums, un arī tas tiek apstr d ts pamatlietā, tika noslēgts 2016. gada 8. janvārī, proti, pēc šīs pievienošanās dienas. Taču, ja pamatl ietas fakti ir daļēji raduŗies pēc dalībvalsts pievienošanās dienas, Tiesai šajā ziņā ir kompetence interpretēt Savienības tiesības (šajā ziņā skat. spriedumu, 2020. gada 17. decembris, *Franck*, C-801/19, EU:C:2020:1049, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 40 Tomēr ir jāprecizē, ka ar minēto pielikumu nevar paplaŗin t šīs direktīvas *ratione temporis* piemērošanas jomu, kāda tā ir definēta š  sprieduma 36. un 37. punktā atg din taj  judikatūrā, līdz ar to iespējamais *Zagrebačka banka* atmaksāšanas pienākums saskaņā ar minētā pielikuma noteikumiem nevar tikt reglamentēts minētās direktīvas normās vai uz tām balstīties attiecībā uz laikposmu pirms tā noslēgšanas.
- 41 No iepriekŗ minētā izriet, ka Tiesas kompetencē ir interpretēt Direktīvas 93/13 normas tikai tiktāl, cik l gums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz š  paŗa pielikuma noteikumiem un laikposmu pēc tās noslēgšanas.

Par l guma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņ mam bu

- 42 *Zagrebačka banka* apgalvo, ka abi prejudiciālie jautājumi esot jāatzīst par nepieņ mamiem, jo tiem neesot nozīmes strīda pamatlietā risinājumam, tāpēc ka, pēc tās domām, ne iesniedzējtiesas norādītās Horvātijas tiesību normas, tostarp tās, kuras interpretējusi *Vrhovni sud* (Augstākā tiesa), ne puŗu noslēgtais l guma pielikums neliedz prasītājai pamatlietā tiesības saskaņā ar Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu prasīt no attiecīgās bankas atbilstoŗi sākotnējam aizdevuma l gumam nepamatoti saņ mto labumu atmaksu.
- 43 Šajā ziņā, pirmām kārtām, jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru vienīgi valsts tiesa, kura izskata lietu un kurai ir j auzņemas atbildība par pieņ mamo tiesas nolēmumu, ņ mot vērā lietas īpatnības, var noteikt gan to, cik nepiecieŗams ir prejudiciālais nolēmums šīs tiesas sprieduma taisīšanai, gan to, cik atbilstoŗi ir Tiesai uzdotie jautājumi, uz kuriem ir attiecināms atbilstības pieņēmums. Tādējādi, ja uzdotais jautājums attiecas uz Savienības tiesību normas interpretāciju vai spēkā esamību, Tiesai principā ir j pieņ m nolēmums, izņ mot, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatl ietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekŗmetu, ja problēmai ir hipotētisks raksturs vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepiecieŗami, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz minēto jautājumu (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Trapeza Peiraios*, C-243/20, EU:C:2021:1045, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 44 Šajā gadījumā prejudiciālie jautājumi ir par to, kā interpretēt Savienības tiesību normas, it īpaši Direktīvas 93/13 normas, un nav acīmredzami skaidrs, ka lūgtajai interpretācijai nebūtu nekādas saistības ar pamatlietu vai ka izvirzītā problēma būtu hipotētiska. Proti, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu tostarp izriet, ka prasītāja pamatlietā šajā tiesvedībā ir atsaukusies uz šajā direktīvā garantētajām tiesībām. Turklāt šī sprieduma 41. punktā ir konstatēts, ka pamatlietā aplūkotā situācija daļēji ietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā laikā.
- 45 Otrām kārtām, nav strīda par to, ka LESD 267. pantā noteiktajā procedūrā, kuras pamatā ir skaidra funkciju sadale starp valsts tiesām un Tiesu, tikai valsts tiesas kompetencē ir interpretēt un piemērot valsts tiesību normas, savukārt tikai Tiesa ir pilnvarota lemt par Savienības tiesību akta interpretāciju vai spēkā esamību, pamatojoties uz faktiem, kurus tai ir norādījusi valsts tiesa (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Trapeza Peiraios*, C-243/20, EU:C:2021:1045, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 46 Līdz ar to ir jānoraida argumenti par prejudiciālo jautājumu nepieņemamību, kurus *Zagrebačka banka* būtībā secina no sekām, kādas 2015. gada likums par patēriņa kredītu, pēc tās domām, rada pamatlietā.
- 47 No tā izriet, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par lietas būtību

Par pirmo jautājumu

- 48 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tādas valsts tiesību normas, kas liedz tiesai, kas izskata lietu, apmierināt patērētāja prasību pilnībā atmaksāt labumus, kurus profesionālis ir guvis no aizdevuma līgumā ietvertajiem negodīgajiem noteikumiem, jo profesionālim bija jāpiedāvā patērētājam viņa sākotnējā līguma grozījumi, noslēdzot vienošanos, kuras saturs ir noteikts šajās normās, un šim patērētājam bija tiesības piekrist šādiem grozījumiem.
- 49 Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar atsevišķu Horvātijas tiesu sniegto 2015. gada likuma par patēriņa kredītu interpretāciju tādas sekas varētu radīt šī likuma IV a nodaļas noteikumi. It īpaši no šīm tiesību normām izrietot, ka profesionālie kreditori bija spiesti piedāvāt jebkuram patērētājam, kas noslēdzis Šveices frankos izteiktu kredītlīgumu, to konvertēt kredītā, kas izteikts euro, ievērojot minētajā likumā noteikto kārtību. Attiecīgajam patērētājam bija iespēja noraidīt šo priekšlikumu, bet, ja viņš piekristu, konvertēšana noteikti jāveic, iekļaujot minētajos noteikumos paredzēto saturu vai nu sākotnējā līguma pielikumā, kā tas tika izdarīts pamatlietā, vai jaunā līgumā, kas noslēgts starp līgumslēdzējām pusēm.
- 50 Lai sniegtu šai tiesai lietderīgu atbildi, kas tai ļautu izspriest tajā izskatāmo strīdu, vispirms ir jāpārbauda, vai, kā savos rakstveida apsvērumos ir norādījusi Horvātijas valdība un Komisija, Direktīva 93/13 ir piemērojama *ratione materiae* pamatlietā, ņemot vērā tās 1. panta 2. punktā paredzēto izslēgšanu.

- 51 Šajā ziņā no šī sprieduma 39. un 40. punktā ietvertajiem apsvērumiem par Direktīvas 93/13 piemērošanas jomu *ratione temporis* izriet, ka šī direktīva ir piemērojama tikai sākotnējā līguma pielikumam un ka iespējamais *Zagrebačka banka* atmaksāšanas pienākums saskaņā ar šo pielikumu nevar tikt reglamentēts ar minētās direktīvas normām vai balstīts uz tām attiecībā uz laikposmu pirms pielikuma noslēgšanas.
- 52 Šādos apstākļos ir jānorāda, ka Tiesas kompetencē ir atbildēt uz pirmo prejudiciālo jautājumu tikai tiktāl, cik tas attiecas uz līguma noteikumiem, kas *a posteriori* tika iekļauti sākotnējā līgumā ar minēto pielikumu atbilstoši 2015. gada likumam par patēriņa kredītu.
- 53 Tādējādi pamatlieta atšķiras no lietas, kurā tika pasludināts 2019. gada 14. marta spriedums *Dunai* (C-118/17, EU:C:2019:207). Proti, šī pēdējā minētā lieta, plašāk raugoties, bija par tāda valsts tiesiskā regulējuma ietekmi, kurā noteikumi par valūtas maiņas kursa starpību, kas iekļauti aizdevuma līgumos, ir kvalificēti kā negodīgi un spēkā neesoši un ar kuriem šie noteikumi tika aizstāti ar noteikumiem, ar kuriem tiek piemērots dalībvalsts valsts bankas noteiktais oficiālais valūtas maiņas kurss attiecīgajai valūtai, attiecībā uz patērētāja iespēju lūgt atcelt sākotnējo aizdevuma līgumu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2019. gada 14. marts, *Dunai*, C-118/17, EU:C:2019:207, 35.–38. punkts).
- 54 Šajā gadījumā, kā tas ir norādīts šī sprieduma 22. punktā, prasītāja pamatlietā vēlas atsaukties uz Direktīvas 93/13 normām, lai autonomā veidā apstrīdētu sākotnējā līguma pielikuma noteikumus, kuri tajā tika iekļauti saskaņā ar 2015. gada likumu par patēriņa kredītu, jo šie noteikumi neesot pietiekami, lai iegūtu pilnīgu to labumu atmaksu, kurus profesionālis esot guvis no sākotnējā aizdevuma līgumā ietvertajiem negodīgajiem noteikumiem.
- 55 Pēc šādas precizēšanas jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ar Direktīvas 93/13 1. panta 2. punktu no tās materiāltiesiskās piemērošanas jomas ir izslēgti līguma noteikumi, kas ietver “obligātas tiesību normas”, un šis formulējums, ņemot vērā šīs direktīvas trīspadsmito apsvērumu, ietver gan valsts tiesību normas, kas piemērojamas starp līgumslēdzējam pusēm neatkarīgi no to izvēles, gan papildinoša rakstura normas, proti, kuras piemērojamas automātiski, ja starp pusēm nav citādas vienošanās (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Trapeza Peiraios*, C-243/20, EU:C:2021:1045, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 56 Turklāt Tiesa jau ir interpretējusi minētā 1. panta 2. punktu tādējādi, ka Direktīvas 93/13 piemērošanas joma neattiecas uz līguma noteikumiem, kas atspoguļo obligātas valsts tiesību normas, kuras ir iekļautas pēc aizdevuma līguma noslēgšanas ar patērētāju un kuru mērķis ir aizstāt spēkā neesošu līguma noteikumu (spriedums, 2021. gada 2. septembris, *OTP Jelzálogbank u.c.*, C-932/19, EU:C:2021:673, 29. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 57 Šī neiekļaušana minētās direktīvas sistēmā, kas izriet no tās 1. panta 2. punkta, ir pamatota ar to, ka principā ir likumīgi prezumēt, ka valsts likumdevējs ir radījis līdzsvaru starp noteiktu līgumu pušu tiesībām un pienākumiem; līdzsvaru, ko Savienības likumdevējs ir tieši paredzējis saglabāt (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Trapeza Peiraios*, C-243/20, EU:C:2021:1045, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 58 Valsts tiesām, kas izskata lietu, ir jāpārbauda, vai uz konkrēto noteikumu attiecas Direktīvas 93/13 1. panta 2. punkts, ņemot vērā Tiesas definētos kritērijus, proti, ņemot vērā attiecīgo aizdevuma līgumu raksturu, vispārīgo sistēmu un noteikumus, kā arī juridisko un faktisko kontekstu, kādā tie iederas, vienlaikus ievērojot to, ka atbilstoši šajā direktīvā

noteiktajam mērķim aizsargāt patērētājus tās 1. panta 2. punkta izņēmums ir jāinterpretē šauri (spriedums, 2021. gada 21. decembris, *Trapeza Peiraios*, C-243/20, EU:C:2021:1045, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 59 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa būtībā norāda, ka *Zagrebačka banka* un prasītājas pamatlietā noslēgtais pielikums ar nolūku grozīt to sākotnējo līgumu, lai konvertētu Šveices frankos izteikto aizdevumu uz euro valūtā izteiktu aizdevumu, atspoguļo 2015. gada likuma par patēriņa kredītu IV a nodaļas noteikumu saturu.
- 60 Proti, pirmkārt, šī tiesa norāda, ka 2015. gada likumā par patēriņa kredītu profesionāļiem ir noteikts pienākums attiecīgajiem patērētājiem piedāvāt šādus grozījumus un ka tajā ir noteikta īpaša metodoloģija patērētāju kredītsaistību jaunās summas aprēķinam. Tāpat rakstveida apsvērumos Horvātijas valdība precizē, ka minētais likums ierobežoja banku gribas autonomiju, jo ar to tām tika noteikts pienākums patērētājiem piedāvāt noslēgt vienošanos par viņu pastāvošā līguma konvertēšanu, kuras saturu precīzi noteica šī obligātā norma.
- 61 Otrkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka visas līgumpuses, uz kurām attiecas 2015. gada likuma par patēriņa kredītu piemērošanas joma, ir grozījušas sākotnējās līgumiskās attiecības, pamatojoties uz brīvprātīgu nolīgumu, nevis pamatojoties tieši uz likumdošanas intervenci, kā tas it īpaši bija lietā, kurā tika pasludināts 2019. gada 14. marta spriedums *Dunai* (C-118/17, EU:C:2019:207). Tomēr, pat ja katram patērētājam ir bijusi iespēja atteikties veikt šajā likumā paredzēto konvertēšanu, tomēr, ja patērētājs tam piekrīt, kā tas ir pamatlietā, puses ir mainījušas savu sākotnējo līgumu, lai aizstātu tajā ietvertos negodīgos noteikumus, nevis brīvā veidā, bet gan ar pienākumu piemērot valsts likumdevēja noteiktās konvertēšanas normas. Kā ģenerālvokāte ir norādījusi savu secinājumu 50. punktā, vienkārša prasība par patērētāja piekrišanu nenožīmē, ka noteikumi nav uzskatāmi par tādiem, kas ietver obligātu tiesisko regulējumu, jo šī pielikuma saturs ir pilnībā noteikts minētajā likumā.
- 62 Treškārt, kā ģenerālvokāte būtībā ir norādījusi secinājumu 51. punktā, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka Horvātijas likumdevēja mērķis bija panākt līdzsvaru starp pušu, uz kurām attiecas 2015. gada likums par patēriņa kredītu, tiesībām un pienākumiem.
- 63 Līdz ar to, pat ja šī juridiskā kvalifikācija galu galā būs jāveic iesniedzējtiesai saskaņā ar šī sprieduma 58. punktā atgādināto judikatūru, šķiet, ka minētā likuma IV a nodaļā ietvertās tiesību normas ir obligātas valsts tiesību normas Direktīvas 93/13 1. panta 2. punkta izpratnē tādējādi, ka šī direktīva neattiecas uz līguma noteikumiem, kas ietver šī paša likuma normas, kuru mērķis ir aizstāt ar patērētāju noslēgtā aizdevuma līgumā ietvertos spēkā neesošos noteikumus.
- 64 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 1. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs direktīvas materiālajā piemērošanas jomā neietilpst tādi līguma noteikumi, kas atspoguļo valsts tiesību normas, saskaņā ar kurām profesionālim bija jāpiedāvā patērētājam sava sākotnējā līguma grozījumi, noslēdzot vienošanos, kuras saturs ir noteikts šajās tiesību normās, un šim patērētājam ir bijusi iespēja piekrist šādam grozījumam.

Par otro jautājumu

- 65 Ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 66 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 1. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs direktīvas materiālajā piemērošanas jomā neietilpst tādi līguma noteikumi, kas atspoguļo valsts tiesību normas, saskaņā ar kurām profesionālim bija jāpiedāvā patērētājam sava sākotnējā līguma grozījumi, noslēdzot vienošanos, kuras saturs ir noteikts šajās tiesību normās, un šim patērētājam ir bijusi iespēja piekrist šādam grozījumam.

[Paraksti]